

Täysistunto

Tiistai 26.2.2019 klo 14.04—21.21

12. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi korkeakouluopiskelijoiden opiskeluterveydenhuollosta sekä eräksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 145/2018 vp

Valiokunnan mietintö StVM 35/2018 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Paula Risikko: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 35/2018 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

21.03 **Pekka Puska kesk:** Arvoisa puhemies! Näin illan myöhäisessä vaiheessa sitten seuraavaan ja hyvin myönteiseen lakiasiaan eli YTHS-lakiin. Tämä on korkeakouluopiskelijoille varsin iloinen päivä, kun pitkään odotettu YTHS-laki on viimein täällä salikäsittelyssä. Tätä todellakin opiskelijajärjestöt ovat pitkään odottaneet.

Takavuosina, kun sote-uudistuksen valmisteluihin lähdettiin, tässä yhteydessä pohdittiin YTHS:n eli korkeakouluopiskelijoiden terveydenhuollon järjestämistä: miten tämä tulisi järjestää sitten sote-kuvion yhteydessä? Keskustelun kuluessa pikku hiljaa selkeni, että — kun sote on valtavan suuri, kuten tiedämme, ja vuosikausien uudistus — opiskelijajärjestöjen ja monen asiantuntijan kanta oli, että YTHS:n tulisi jatkaa hyvää työtään suunnitelleen nykymuodossaan. YTHS on erittäin hyvin toimiva kokonaisuus ja perusterveydenhuollon kannalta jopa erinomainen esimerkki soten perusterveydenhuollolle. Se on, kuten olen tainnut aikaisemminkin sanoa täällä, eräänlainen health maintenance organization, niin kuin amerikkalaiset tapaavat sanoa.

YTHS:llä on erinomainen potilastietojärjestelmä. Sen toimipisteet ovat yleensä lähellä yliopistoja, mutta samalla se on valtakunnallinen palvelu. YTHS panostaa paljon ennalta ehkäisevään sekä terveyttä ja opiskeluvireyttä edistävään toimintaan. YTHS on myös perusterveydenhuollon ohi satsannut opiskelijoille tärkeään mielenterveystyöhön, mikä on todella tärkeää opintojen hyvän sujumisen kannalta.

Näissä pohdintoissa tuli sitten YTHS:n säilyttämisen lisäksi esille vahva tarve saada myös ammattikorkeakouluopiskelijat YTHS:n piiriin. Tämä merkitsi lisäresurssien tarvetta, joten se hidasti valmistelua. Nyt on hienosti päädytty tähän tavoitteena olleeseen ratkaisuun, että myös ammattikorkeakouluopiskelijat tulevat YTHS:n palveluihin mukaan, ja on hienoa, että tähän tarvittavat varat löydettiin.

Esitetty YTHS:n järjestämiskäytäntö on selkeä ja hyvä. Eli Kela toimii järjestäjänä ja YTHS valtakunnallisena tuottajana. Kansaneläkelaitoksella on jo nykyään hyvin keskeinen rooli YTHS:n toimintojen rahoittajana. Tämän uuden lain mukaan rahoitus tapah-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2018 vp

tuu siis toisaalta Kelan eli valtion rahoitusosuudella ja toisaalta opiskelijoiden osuudella vuotuisen terveydenhoitomaksun muodossa. Käyntimaksuja ei ole, ja myös nykyiset kaupunkien rahoitusmaksut jäävät pois.

YTHS:n piirissä olevat korkeakouluopiskelijat voivat siis muilta osin olla täysin normaalisti myös maakunnan sote-palvelujen, siis julkisten muiden sote-palveluiden, piirissä, mikä koskee muuta palvelujärjestelmää, kuten muuta erikoissairaanhoidoa ja sosiaalipalveluja. YTHS:n peruspalveluihin kuuluvat nyt ehkäisevä työ ja sairaanhoito, mukaan lukien mielenterveys- ja päihdetyö, seksuaaliterveyden edistäminen ja suun terveydenhuolto.

Kun mielenterveyden edistäminen ja tukeminen, kuten jo sanoin, ovat eräs opiskeluterveydenhuollon painopisteitä, on hienoa, että tässä laissa peruspalvelujen lisäksi on YTHS:n terveydenhuoltoon voitu sisällyttää myöskin opiskelijoiden erityisen tuen ja tutkimuksen tarpeen varhainen tunnistaminen ja tarvittaessa jatkotutkimuksiin ja jatkohoittoon ohjaaminen sekä psykoterapiaan ohjaamisen edellyttämä hoito ja lausunto. Tämän merkitykseenhän jo aikaisemmin viittasin.

YTHS:n toiminnan muuttuminen tämän lain mukana merkitsee siis huomattavaa laajenusta sen toimintaan. Toimipisteitä tulee paljon ja paljon lisää asiakkaita. Tosiaan uusia paikkakuntia ja opiskelijoita tulee paljon YTHS:n palvelujen piiriin. Sen vuoksi YTHS tarvitsee jatkossuunnittelussa ja toimeenpanossa kaiken mahdollisen tuen.

On hyvä, että liitännäislaeissa todetaan myöskin, kuinka ylioppilaskuntien ja ammattikorkeakoulujen opiskelijakuntien tulee tarpeen mukaan osallistua säädettyjen opiskeluterveydenhuollon tehtävien toteuttamiseen. Ja on myös hyvä, että tämän lain mukaan asetetaan korkeakouluopiskelijoiden neuvottelukunta, jossa eri intressitahot seuraavat ja ohjaavat YTHS:n tehtävien toteuttamista pyrkien sitä eri tavoin edistämään.

Kaiken kaikkiaan, arvoisa puhemies, on hienoa, että pitkään odotettu uudistus on nyt toteutumassa. Valiokunta kuuli paljon asiantuntijoita ja käsitteli asiaa monipuolisesti. Uudistukselle antaa hyvän pohjan se, että valiokunnan mietintö on yksimielinen, ja näin lain pykälät voidaan varmaan nyt hyväksyä.

21.08 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tänään on käsittelyssä muutamia sellaisia lakiesityksiä, jotka edustavat sitä positiivista puolta asioista, joiden edistämistä hallitusajoilta voi muistella. Tämä on sellainen esitys — mukava asia koulutuspolitiikasta kerran —kin tässä salissa. Nyt kun ammattikorkeakouluopiskelijatkin pääsevät samanlaisten palvelujen piiriin kuin korkeakouluopiskelijat, se on edistysaskel ja siinä mielessä hyvin luonteva edistysaskel, että kun näitä oppilaitoksiakin on yhdistelty ja ne toimivat muutenkin yhteistyössä, niin nyt myös terveydenhoidon osalta.

Tähän liittyy sellainen asia, että kun viime vaalien alla tehtiin näitä koulutuslupauksia — monet poliitikot ovat myöhemmin päätyneet niiden kuvien kanssa julkisuuteen kenties hie-man negatiivisessa valossa — niin oma koulutuslupauskuvani nyt tässä ainakin 50-prosenttisesti toteutuu. Eli toinen niistä tavoitteista on nyt sitten toteutumassa tämän YTHS:n myötä.

Jatkon kannalta haastaisin valtiovallan ja tulevan hallituksen pohdiskelemaan, miten myös ammattioppilaitosten opiskelijoille saataisiin terveydenhuoltopalveluja parannettua.

21.09 Ulla Parviainen kesk: Arvoisa puhemies! Todellakin tämä on ilon ja onnen päivä, että tähän nyt edetään, että korkea-asteen opiskelijat pääsevät saman terveydenhuollon piiriin. Tämähän tarkoittaa sitä, että palvelujen piirissä olevien opiskelijoiden määrä yli kak-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 165/2018 vp

sinkertaistuu, ja tämä tarkoittaa YTHS:lle huomattavaa toiminnan laajentamisen tarvetta. Tähän palvelujen tarpeeseen voi opiskelijamäärän kasvun lisäksi vaikuttaa ammattikorkeakouluopiskelijoiden kasaantunut piilevä hoidon tarve, joka voi lisätä palvelujen kysyntää ainakin uudistuksen alkuvaiheessa. Tuolla valiokuntakuulemisissa saimme tietää, että tätä piilevää hoidon tarvetta on oletettavasti erityisesti hammashoidon osalta.

Palvelutuotannon kasvattaminen edellyttää ammattihenkilöstön saatavuutta opiskelu- paikkakunnilla sekä toiminnan riittävää resursointia. Tähän me sivistysvaliokunnassa teimme lausumaesityksen, joka ei nyt sitten kuitenkaan edennyt tuohon lopulliseen mietintöön, eli ehdotimme sitä, että tätä uudistusta ja sen vaikutuksia alueellisen tasa-arvon toteutumiseen ja resurssien riittävyyteen tulisi seurata ja antaa niistä selvitys eduskunnalle seuraavan vaalikauden loppuun mennessä. Mutta tätä on syytä edustajien kuitenkin seuraavalla kaudella sitten valvoa, että resurssit ovat riittävät, koska nyt tässä alkuvaiheessa todellakin se patoutunut hoidon tarve voi olla siellä palvelujen lisääjänä.

21.11 **Sami Savio ps:** Arvoisa puhemies! Täytyy myös yhtyä tässä muun muassa edustaja Mäkelän tavoin edellä esitettyihin huomioihin siitä, että tämä lakiuudistus, jossa ammattikorkeakoulun opiskelijat tulevat jatkossa pääsemään YTHS:n varsin kattavien palveluiden piiriin, on erittäin myönteinen ja kannatettava uudistus. Ja onnittelut myös edustaja Mäkelälle siitä, että ennen viime vaaleja antamistanne koulutuslupauksista nyt tämä tärkeä lupaus näyttää toteutuvan. En usko, että kukaan sitä täällä eduskunnassa haluaa vastustaa.

Tällainen pieni mutta sitäkin tärkeämpi uudistus on esimerkki siitä tavasta, jolla myös esimerkiksi sote-uudistusta, joka on nyt vahvasti kriisissä, olisi tullut viedä eteenpäin — pienillä askelilla, ei valtavilla, isoilla, suurilla harppauksilla, niin kuin nyt ollaan yrittämässä. Kun seuraavien päättäjien, jotka tänne eduskuntaan valitaan, tehtävänä varmasti tulee olemaan, ellei sote-uudistus ole heidän edessään, ainakin sote-uudistus, niin toivon, että yritetään syödä se elefantti pieninä palasina.

Totean vielä tähän loppuun, että nämä YTHS:n palvelut ovat tosiaan opiskelijoille räätälöityjä ja että kun tämän palvelun käyttäjien määrä nyt yli kaksinkertaistuu, se on tietysti myös kustannustehokas tapa toimia. Muun muassa opiskelijoiden mielenterveyspalvelut, joita YTHS tarjoaa, ovat niin hyvin opiskelijoille räätälöityjä, että niistä on varmasti monelle suuri hyöty ja apu elämässä eteenpäin.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 145/2018 vp sisältyvien 1.-5. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.